

Številka: 00104-239/2020/5

Datum: 23. 7. 2020

Odgovor na poslansko vprašanje dr. Franca Trčka v zvezi z razpisi o centrih odličnosti

Predsednik Državnega zbora Republike Slovenije, Igor Zorčič, je dne 17. 6. 2020 Vladi Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Vlada RS) posredoval pisno poslansko vprašanje dr. Franca Trčka (v nadaljnjem besedilu: poslanec) v zvezi z razpisi o centrih odličnosti.

Poslanec uvodoma navaja, da je minister z ekipo, ki je na Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo) že tretji zaporedni mandat od predhodnih vlad "podedoval" problematiko v veliki meri korupcijsko zlorabljenega razpisa o centrih odličnosti. O tem so v zadnjih šestih letih že večkrat poročali mediji, v zadnjem času pa to zgodbo raziskovalno-novinarsko poglobljeno analizira medijski portal Pod črto.

Poslanec navaja, da se ministrstvo pod vodstvom ministra Počivalška ni v zadostni meri ukvarjalo s to problematiko. Celo več, zaradi birokratske površnosti je država izgubila že izterjana, zlorabljen namenska sredstva.

Poslanec glede na navedeno na Vlado RS naslavlja vprašanja:

- Kdo vse bo na ministrstvu prevzel odgovornost za to neodgovorno ravnanje in proračunsko oškodovanje?
- Kakšen bo epilog vseh teh koruptivnih zgodb povezanih z razpisom centrov odličnosti?

Vlada RS na poslanski vprašanji podaja naslednji odgovor :

Ministrstvo za gospodarstvo, ki je bilo na podlagi Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 8/12) z dnem 10. 2. 2012 preoblikovano v ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo), je leta 2010 objavilo in izvedlo Javni razpis za pridobitev sredstev evropskega sklada za regionalni razvoj – ESRR Razvojni centri slovenskega gospodarstva. Leto pred tem je ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo objavilo in izvedlo Javni razpis za razvoj centrov odličnosti v obdobju 2009–2013.

Iz vprašanja poslanca, ki navaja, da naj bi javni razpis bil »podedovan« od predhodnih vlad, ter da se domneva, da se vprašanje poslanca dejansko nanaša na Javni razpis za pridobitev sredstev evropskega sklada za regionalni razvoj ESRR Razvojni centri slovenskega gospodarstva, zato podajamo odgovor v zvezi z izvedbo Javnega razpisa Razvojni centri slovenskega gospodarstva (v nadaljnjem besedilu: JR RCSG), saj Javni razpis centri odličnosti, ki ga navaja poslanec, ne sodi v okvir pristojnosti ministrstva.

Ministrstvo je javni razpis izvedlo leta 2010. Skupno je bilo za javni razpis na voljo skoraj 160 mio EUR. Že samo iz tega izhaja, da je šlo za zelo obsežen in kompleksen

javni razpis. Dejstvo, da ni šlo za rutinski in tehnično nezahteven javni razpis, izhaja tudi iz namena javnega razpisa, ki ga je opredelil razpisovalec sredstev. V takratnih razmerah, ko so bile posledica globalne finančne krize, je vlada odločala v kakšni obliki bi lahko prispevala k ponovnemu zagonu gospodarstva. Ministrstvo se je tedaj - enako kot danes - močno zavedalo pomembnosti raziskav in razvoja za prihodnost, hkrati pa se je, ob več kot očitno (v nekaterih segmentih se to kaže še danes) pomanjkljivi infrastrukturi, ki bi podjetjem lajšala usmerjenost v raziskave in razvoj, odločila, da sredstev, ki jih je imelo v tistem času na voljo, ne razdobi, temveč jih združi in usmeri v večje projekte z dolgoročnejšimi in obsežnejšimi učinki za celotno gospodarstvo.

Cilj razpisa je bil, da bi s povezovanjem velikih in malih razvojno usmerjenih podjetij, ter oblikovanjem infrastrukture, ki bi usmerjenost v razvoj omogočala tudi novoustanovljenim podjetjem in takim, ki se zaradi pomanjkanja lastnih kapacitet do takrat z raziskavami in razvojem niso ukvarjala, država pomagala oblikovati ustrezno infrastrukturo, ki bi jim to pot olajšala, ter jih hkrati opolnomočila in jim dala ustrezno vlogo v zagotavljanju konkurenčnosti slovenskega gospodarstva.

Na kratko povzeto je bil cilj razpisa krepitev razvojne infrastrukture in razvojnih kapacitet slovenskega gospodarstva, kar naj bi na posameznih vsebinskih področjih omogočali Razvojni centri.

Že samo dejstvo, da so bile izvedene revizije na vseh ravneh – od ministrstva, organa upravljanja, Urada Republike Slovenije za nadzor proračuna, Računskega sodišča in nenazadnje tudi OLAF-a in ugotovile večje in manjše nepravilnosti, kaže na to, da se želje in pričakovanja takratnega vodstva ministrstva niso v celoti izpolnila.

Pri tem je potrebno poudariti dvoje. Prvič, da se v vseh revizijah organov, ki so neodvisni od ministrstva in preiskujejo nepravilnosti, vedno pozablja na dejstvo, da je že sama administrativna kontrola, ki so jo izvajali skrbniki na ministrstvu, odkrila nekatere nepravilnosti in neustrezno porabo sredstev. To konkretno pomeni, da je do izločanja stroškov, zniževanja izplačil in korektivnih ukrepov, prihajalo že na ravni izvajanja teh operacij. Zato ne držijo očitki, ki se pojavljajo v javnosti, da ministrstvo svoje naloge v tem procesu ni opravljalo korektno.

Na drugi strani pa je potrebno poudariti, da so postopki, ki jih je vodilo tako ministrstvo kot drugi nadzorni organi, pokazali večje in manjše nepravilnosti, pri čemer so bile večje v večini primerov rezultat goljufij in drugih nezakonitih, netransparentnih in nedovoljenih ravnanj prejemnikov sredstev. Taka ravnanja pa je, glede na dejstvo, da so že v osnovi storjena z namenom prikritja, pogosto težko odkrivati. Prav zato je sistem nadzora v Sloveniji oblikovan večnivojsko in se izvaja s strani več, med seboj neodvisnih organov. Na koncu pa odgovornost za nepravilnosti v delovanju ali celo goljufije presojuje pristojni organi pregona in sodišča. Sodni postopki se v večini primerov sicer začnejo na pobudo ministrstva, pri čemer pa je sistem nadzora zastavljen tako, v kolikor se pristojnost deli na več organov, da poskrbi za dobro odkrivanje nepravilnosti. Na drugi strani pa se lahko različnost v stališčih organov iste države izkaže kot slabost v sodnih postopkih.

Zato vlada poudarja, da so bili vsi projekti, financirani v okviru JR RČSG, podvrženi večkratnemu preverjanju s strani različnih institucij - od ministrstva, ki je izvajalo administrativno preverjanje v okviru obravnave posameznih zahtevkov in kontrol na kraju samem, do organa upravljanja, Urada Republike Slovenije za nadzor proračuna, Računskega sodišča in OLAF-a. Klub temu, ministrstvo nepravilnosti odkriva še sedaj. Prav pred kratkim je po opravljeni naknadni reviziji ministrstvo v primeru enega od razvojnih centrov vložilo kazensko ovadbo. Tudi to dejstvo kaže na zahtevnost in zapletenost odkrivanja namernih goljufij.

Ker je bil razpis izveden leta 2010, je bilo za to področje v tem času pristojnih več vlad in ministrov. Od takrat se je v povezavi s tem razpisom izvedlo mnogo revizij in stanje, kot ga je konec leta 2014 prevzel minister Počivalšek, je že takrat predstavljalo kombinacijo izvajanja in nadzora s strani različnih odgovornih oseb, ter zahtev po raznih korekcijah, večnivojskih revizij in ukrepov izvedenih s strani ministrstva.

Ne glede na navedeno, pa odgovorno trdimo, da ministrstvo že v času izvajanja razpisa in tudi danes v nobenem koraku ne opušta dolžnih ravnanj varuha zakonitosti in gospodarnosti. Poudarjamo, da ministrstvo ukrepa ob vsaki ugotovitvi nepravilnosti in izvede ustrezne prijave ter izpolni vsa priporočila in zahteve posameznih kontrol in revizij v celoti. Nepravilnosti niso odkrite le s strani neodvisnih organov, ampak v določenih primerih tudi neposredno s strani ministrstva, kar pomeni, da je bilo ravnanje ministrstva ne le zakonito, temveč tudi učinkovito. Vse aktivnosti ministrstva pa so vedno in torej tudi v primeru JR RČSG usmerjene v zakonitost izvajanja ter odkrivanje morebitnih goljufij in oškodovanja javnih sredstev.

Res je, kot navaja tudi portal, omenjen v vprašanju poslanca, da se sodni postopki povezani z JR RČSG v mnogih primerih niso iztekli na željo in po pričakovanih ministrstva, kar pa nikakor ne pomeni, da bi šlo v primerih ravnanja ministrstva za napačna ravnanja, napačno vodenje postopkov ali celo koruptivna ravnanja. V veliko primerih je sicer res šlo za goljufije upravičencev in netransparentno porabo javnih sredstev, kar pa samo po sebi še ne predstavlja tudi koruptivnih ravnanj na strani kontrole.

Glede na navedeno in glede na samostojnost sodišč in organov pregona pri odločanju, je nemogoče napovedovati končni epilog teh - kot jih poimenuje poslanec - koruptivnih zgozb. Ministrstvo vse svoje napore vlaga v odkrivanje in sankcioniranje nepravilnosti ter v aktivno sodelovanje v sodnih postopkih. Na ministrstvu je torej odgovornost za ravnanja, odgovornost za odločitve pa je v tej fazi na drugih, neodvisnih organih. To je tudi bistvo delovanja pravne države, v kateri ravnanja ministrstev, ki nasproti prejemnikom sredstev delujejo v vlogi oblastnega organa, presojujejo za to pristojni organi.

Prispevek aktualnega ministra Zdravka Počivalška k transparentnejši in učinkovitejši porabi javnih sredstev je v oblikovanju sistema in pogojev za zakonito in učinkovito vodenje postopkov v času njegovega mandata in v prihodnje. Naveden proces je bil začel ob spoznanju, da nekatere »podedovane« zgozbe kažejo na pomanjkljivosti v dotedanjem (do njegovega imenovanja za ministra konec leta 2014) sistemu izvajanja in odgovornosti.

Sprememba zakonodaja, ki je za področje razdeljevanja javnih sredstev obširna in razpršena, in ki sodi v neposredno pristojnost več resorjev, ni mogoča brez sodelovanja drugih ministrstev. Minister Počivalšek pa je lahko vzpostavil ustrezen sistem in pravila izvajanja znotraj ministrstva. Skladno s tem je minister že v svojem drugem mandatu na ministrstvu ustanovil posebno službo, ki vodi in koordinira te postopke. Ta služba skrbi tako za oblikovanje sistema, sodelovanje v procesu izvajanja, kot tudi izvaja naknadni nadzor postopkov ter konkretnih operacij.

Glede na to, da se je na položaju ministra od začetka izvajanja tega razpisa izmenjalo kar deset ministrov in ob upoštevanju dejstva, da je od izvedbe razpisa minilo že desetletje, je jasno razvidna kompleksnost in težavnost ugotavljanja nepravilnosti, pri čemer je sedanji minister nepravilnosti, na katere ni imel vpliva, ker so bile storjene dolgo pred njegovim prvim mandatom na položaju ministra v največji možni meri odkril in s tem v zvezi pričakovanja javnosti v celoti izpolnil.

Ni odveč, da ob vsem dodamo tudi to, da ministrstvo ob vsaki ugotovljeni nepravilnosti (tako pri razpisu JR RCSG, kot tudi pri vseh drugih izvedenih razpisih) ukrepa in izvede ustrezne zavrnitve, prijave in ukrepe, ki izhajajo iz posameznih sklenjenih pogodb in v obsegu ugotovljenih nepravilnosti. Poleg tega ministrstvo aktivno sodeluje v vseh postopkih nadzora, sodnih in kazenskih postopkih, ter ustrezno in v celoti izpolnjuje vsa priporočila in zahteve posameznih kontrol in revizij.